Housing and Rural Environment
Online ISSN: 2588 - 6215
Homepage: https://jhre.ir

The transition from collaborative governance to data governance: a framework for stakeholder conflict management in urban regeneration; case study: east settlements of Chabahar city

Mahdi Moradi[1], **Hamidreza Sabaghi**[2]✉, **Narges Nonejad**[3], and **Manouchehr Tabibian**[4]

1. PhD Researcher of Urban Planning, Department of Urban Planning, Faculty of Engineering, North Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran. Email: mahdimoradi300@gmail.com
2. Corresponding author, Assistant Professor, Department of Urban Planning, Faculty of Engineering, North Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran. Email: h.r.sabaghi@iau-tnb.ac.ir
3. Assistant Professor, Department of Urban Planning, Faculty of Engineering, North Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran. Email: Dr.N.Nonejad@iau.ac.ir
4. Professor, Department of Urban Planning, Faculty of Fine Art, University of Tehran, Tehran, Iran. Email: tabibian@ut.ac.ir

Article Info

Article type:
Research Article

Article history:
Received 11 March 2026
Received in revised form 30 March 2026
Accepted 13 May 2026
Available online 30 June 2026

Keywords:
urban regeneration,
data governance,
collaborative governance,
conflict management,
stakeholders,
Chabahar City.

ABSTRACT

Objective: The uncontrolled expansion of cities in recent decades has often been portrayed in planning literature and official documents as an inevitable process that can be managed through physical and technical interventions. However, experience with inefficient and informal settlements has shown that the consequences of this process are not merely physical or technical. The regeneration of inefficient and informal settlements faces multiple challenges, including stakeholder diversity and conflicts of interest. In Chabahar, despite the large marginalized population and the urgent need for regeneration, the lack of an integrated framework for conflict management and the use of data-driven capacities constitutes a major obstacle to achieving sustainable development. The main research question is how stakeholder conflicts can be managed by transitioning from collaborative governance to data-driven governance.

Method: This applied study employs a descriptive-analytical research design. Data were collected through documentary research and a researcher-developed questionnaire. The statistical population consisted of 45 experts in urban management. The KOKOSO multi-criteria decision-making technique was used to analyze the data and prioritize three stakeholder groups—governmental, economic, and social—based on nine governance indicators.

Results: The findings showed that economic and capital stakeholders, despite having the highest level of conflict of interest, ranked first due to their high institutional and economic capacity. Governmental and social stakeholders ranked second and third, respectively, indicating weaknesses in data transparency and institutional capacity. The results highlight the need to transition to data-driven governance to enhance transparency and empower social groups.

Conclusions: The transition to data-driven governance is a fundamental approach to enhancing transparency, reducing conflicts, and ensuring a more equitable distribution of power in marginalized settlements. Without the effective use of data and the strengthening of local institutions, citizen participation in regeneration projects will remain incomplete and institutional conflicts will remain unresolved. Policymakers and urban managers should recognize that successful regeneration of marginalized areas depends on a clear understanding of power relations and the use of scientific indicators to prioritize stakeholders.

Cite this article: Moradi., M. Sabaghi., H. Nonejad., N. & Tabibian., M. (2026). The transition from collaborative governance to data governance: a framework for stakeholder conflict management in urban regeneration; case study: east settlements of Chabahar city. ***Housing and Rural Environment***, *45*(194), 105-120. https://doi.org/10.22034/JHRE.45.194.105

This article is derived from the first author's doctoral dissertation entitled "Developing a Collaborative Governance Model for Managing Institutional Conflicts in the Regeneration of Inefficient Settlements: A Case Study of the Eastern Settlements of Chabahar City," conducted under the supervision of the second and third authors and with the fourth author serving as the academic advisor at the North Tehran Branch of Islamic Azad University.

© Author(s) retain the copyright. **Publisher**: Natural Disasters Research Institute (NDRI).
DOI: https://doi.org/10.22034/JHRE.45.194.105

[Downloaded from jhre.ir on 2026-10-16]

[DOI: 10.22034/JHRE.45.194.105]

Introduction

Urban regeneration, one of the most important contemporary approaches to address physical burnout, social inefficiency, and economic recession in cities, is a multi-faceted and complex process whose success depends heavily on how cooperation and conflict management among stakeholders function. and conflict management among stakeholders. Conflicts of interest among governing institutions, urban management, the private sector, and residents are a major challenge to achieving sustainable regeneration goals, and without effective governance mechanisms, these conflicts can lead to project failure or reduced social legitimacy. In response, collaborative governance has been proposed as an approach based on participation, dialogue-building, and collective decision-making among different stakeholders. In recent years, with the development of digital technologies and the mass production of urban data, the data-driven governance approach has been considered a complement to the evolving collaborative governance. With an emphasis on transparency, data access, intelligent analysis, and evidence-based decision-making support, this approach is a new capacity for managing urban complexities. However, technical and political-institutional challenges in organizing data sharing and exploitation, especially in developing countries, remain a serious obstacle to fully realizing this model. In urban regeneration projects, especially through public-private participation, regulating the power relations of the conflict manager and aligning stakeholder interests plays a decisive role in project success. Accordingly, the main research question is: In the context of the transition from collaborative governance to data governance, how can the conflict between stakeholders in urban regeneration in Chabahar be managed and prioritized, and does the data-oriented role of the conflict manager improve the collaborative approach?

Method

This study is an applied study and, in nature and method, falls within descriptive-analytical research. Data collection combines library and field methods. In the first stage, the study extracted and compiled theoretical foundations, the conceptual framework, and effective indicators in co- and data-driven governance from scientific sources, including research articles, dissertations, and related documents. In the second stage, the field method and the researcher-made questionnaire were used. The study population consists of 45 specialists, managers, and experts in urban planning, urban management, and urban regeneration, selected based on the specialized nature of the subject (non-random) and through snowball sampling. The field data collection tool is a researcher-made questionnaire developed from the research conceptual framework and comprising nine (9) indicators related to the dimensions of cooperative governance, data-based governance, and stakeholder conflict management. To analyze and prioritize stakeholders, the Cococo multi-criteria decision method was used. This method combines the concepts of geometric mean and adaptive responses. It provides options based on quantitative and qualitative indicators and yields high ratings.

[Downloaded from jhre.ir on 2026-10-16]

[DOI: 10.22034/JHRE.45.194.105]

Results

The results of the Cococo technique in this study, beyond a ranking, explained the »paradox of power and conflict« in regenerating the outskirts of Chabahar. The model's output showed that economic-capitalist stakeholders, although the main source of conflict and challenge in the regeneration process, were recognized as the first and superior player because they had the highest institutional and economic capacities in the combined decision model. This finding suggests that in the transition to data governance, simply reducing conflict is not enough; executive power and resources play a more decisive role in determining stakeholders' weight and influence. Countering social-local stakeholders in third place, a warning about the inefficiency of mere approaches. Participation lacks structural empowerment; because of a lack of data tools and weak institutional capacity, this group, despite Having social capital, has been pushed to the margins of the decision-making process. Therefore, the Cocoso technique showed that the proposed research framework should focus on »intelligent conflict management« and »fair distribution of power« to bridge the gap between economic power and social legitimacy in urban regeneration.

Conclusions

This study aimed to provide a framework for managing stakeholder conflict in urban regeneration, focusing on the transition from cooperative governance to data governance on the outskirts of Chabahar. The results of the technique used in the study painted a multi-layered picture of power dynamics and conflict in the redevelopment of the outskirts of Chabahar, which goes beyond common concepts in the urban governance literature. Contrary to the common hypothesis that conflict of interest is a deterrent. Findings showed that economic-capitalist stakeholders, despite having the highest level of conflict of interest due to having strong institutional and economic capacities, were ranked first in the final evaluation. This paradox shows that, in the Chabahar urban regeneration ecosystem, executive power and financial resources carry more weight than social alignment in determining key actors.

In contrast, the position of management-governance stakeholders in the second place indicates deep challenges in the body of urban governance. Although this group has legal and structural privilege, low scores on institutional capacity indicators and data transparency show that executive bodies lack the tools to implement data governance. This structural weakness explains why, despite resource allocation for recreation projects on the outskirts of Chabahar, progress has slowed in recent years and has not met the needs of marginalized populations. Lack of data transparency has become a serious obstacle to building public trust and enabling the real participation of residents in these structures. Meanwhile, local stakeholders warn that purely descriptive approaches to participation fail. This group, which represents a large marginalized population, could not become an influential player at the decision-making table because of poor institutional capacity and social impact. This situation shows that without structural empowerment and access to data tools, citizen participation only remains a slogan and cannot resolve conflicts caused by spatial and social inequalities. Finally, the research

[Downloaded from jhre.ir on 2026-10-16]

[DOI: 10.22034/JHRE.45.194.105]

findings show that the transition from collaborative governance to data governance is not optional, but an inevitable necessity for managing conflicts in marginal contexts. Data can reduce the absolute power of economic stakeholders through transparency and empower social stakeholders through access to information. Without the creation of this data-sharing platform, the conflict of interest in Chabahar is likely to reach a dead end, and urban regeneration will be left out of its goals, It will fall short of its goals, the most important of which is improving housing quality for citizens. Therefore, this study's proposed framework emphasizes that policy priority should be given to reforming institutional and distribution structures. Fair power and information tools should be shared among stakeholders.

Funding

This research did not receive any specific grant from funding agencies in the public, commercial, or not-for-profit sectors.

CRediT authorship contribution statement

All authors contributed equally to the conceptualization of the article and writing of the original and subsequent drafts.

Conflict of interest

The authors declare no conflict of interest.

Ethical considerations

The authors avoided data fabrication, falsification, and plagiarism, and any form of misconduct.

Data availability statement

Not applicable

Acknowledgements

The authors would like to thank anonymous reviewers for their valuable suggestions in manuscript revision.

[Downloaded from jhre.ir on 2026-10-16]

[DOI: 10.22034/JHRE.45.194.105]

مسکن و محیط روستا
شاپا الکترونیکی: ۶۲۱۵ - ۲۵۸۸
Homepage: https://jhre.ir

گذار از حکمروایی همکارانه به حکمروایی داده‌محور: چهارچوبی برای مدیریت تعارض ذی‌نفعان در بازآفرینی شهری؛ مطالعه موردی: سکونتگاه‌های شرق شهر چابهار

مهدی مرادی[۱]، حمیدرضا صباغی[۲]✉، نرگس نونژاد[۳]، منوچهر طبیبیان[۴]

۱. پژوهشگر دکتری شهرسازی، گروه شهرسازی، دانشکده فنی و مهندسی، واحد تهران شمال، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران. رایانامه: mahdimoradi300@gmail.com
۲. نویسنده مسئول، استادیار، گروه شهرسازی، دانشکده فنی و مهندسی، واحد تهران شمال، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران. رایانامه: t.meydani@khatam.ac.ir
۳. استادیار، گروه شهرسازی، دانشکده فنی و مهندسی، واحد تهران شمال، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران. رایانامه: Dr.N.Nonejad@iau.ac.ir
۴. استاد، گروه شهرسازی، دانشکده هنرهای زیبا، دانشگاه تهران، تهران، ایران. رایانامه: tabibian@ut.ac.ir

اطلاعات مقاله

نوع مقاله:
مقاله پژوهشی

تاریخچه مقاله:
تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۱۲/۲۰
تاریخ بازنگری: ۱۴۰۵/۰۱/۱۰
تاریخ پذیرش: ۱۴۰۵/۰۲/۲۳
تاریخ انتشار: ۱۴۰۵/۰۴/۰۹

کلیدواژه‌ها:
بازآفرینی شهری،
حکمروایی داده‌محور،
حکمروایی همکارانه،
مدیریت تعارض ذی‌نفعان،
شهر چابهار.

چکیده

هدف: گسترش بی‌رویه شهرها در دهه‌های اخیر، اغلب در ادبیات برنامه‌ریزی و اسناد رسمی به عنوان روندی اجتناب‌ناپذیر و قابل مدیریت از طریق مداخلات کالبدی و فنی تصویر شده است. در صورتی که تجربه بافت‌ها و سکونتگاه‌های ناکارآمد نشان داد که پیامدهای این روند صرفاً کالبدی یا فنی نیست. ساماندهی بافت‌های ناکارآمد و حاشیه‌نشین با چالش‌های متعددی ازجمله تنوع و تعارض منافع ذی‌نفعان مواجه است. در شهر چابهار، باوجود جمعیت بالای حاشیه‌نشین و نیاز مبرم به نوسازی، فقدان چهارچوبی یکپارچه برای مدیریت تعارضات و استفاده از ظرفیت‌های داده‌محور، مانع اصلی تحقق توسعه پایدار است. مسئله اصلی پژوهش آن است که چگونه می‌توان با گذار از حکمروایی همکارانه به حکمروایی داده‌محور، تعارضات میان ذی‌نفعان را مدیریت کرد.

روش پژوهش: این پژوهش از نظر هدف کاربردی و از نظر روش توصیفی–تحلیلی است. داده‌ها ازطریق روش‌های اسنادی و پرسش‌نامه محقق‌ساخته گردآوری شدند و جامعه آماری شامل ۴۵ نفر از خبرگان حوزه مدیریت شهری است. جهت تحلیل داده‌ها و اولویت‌بندی سه گروه ذی‌نفع (حاکمیتی، اقتصادی و اجتماعی) بر اساس ۹ شاخص حکمروایی، از تکنیک تصمیم‌گیری چندمعیاره کوکوسو استفاده شد.

یافته‌ها: یافته‌ها نشان داد که ذی‌نفعان اقتصادی–سرمایه‌ای باوجود بالاترین میزان تعارض منافع، به دلیل ظرفیت نهادی و اقتصادی بالا در رتبه اول قرار گرفتند. ذی‌نفعان حاکمیتی و اجتماعی به ترتیب در رتبه‌های دوم و سوم ایستادند که بیانگر ضعف در شفافیت داده و ظرفیت نهادی است. نتایج تأکید دارد که گذار به حکمروایی داده‌محور برای شفافیت و توانمندسازی گروه‌های اجتماعی ضروری به نظر می‌رسد.

نتیجه‌گیری: گذار به حکمروایی داده‌محور، راهکاری اساسی برای شفافیت، کاهش تعارضات و توزیع عادلانه قدرت در بافت‌های حاشیه‌نشین است و بدون بهره‌گیری از داده‌ها و تقویت نهادهای محلی، مشارکت شهروندان در پروژه‌های بازآفرینی ناقص خواهد ماند و تعارضات نهادی حل نخواهد شد. سیاست‌گذاران و مدیران شهری باید توجه داشته باشند که موفقیت در بازآفرینی مناطق حاشیه در گرو درک دقیق روابط قدرت و استفاده از شاخص‌های علمی برای اولویت‌بندی ذی‌نفعان است.

استناد: مرادی؛ مهدی، صباغی؛ حمیدرضا، نونژاد؛ نرگس، طبیبیان؛ منوچهر. (۱۴۰۵). گذار از حکمروایی همکارانه به حکمروایی داده‌محور: چهارچوبی برای مدیریت تعارض ذی‌نفعان در بازآفرینی شهری؛ مطالعه موردی: سکونتگاه‌های شرق شهر چابهار. *مسکن و محیط روستا*، ۴۵ (۱۹۴)، ۱۰۵-۱۲۰. https://doi.org/10.22034/JHRE.45.194.105

مقاله حاضر برگرفته از رساله دکتری نویسنده اول با عنوان «تدوین الگوی حکمروایی همکارانه در راستای مدیریت تعارضات نهادی در بازآفرینی سکونتگاه‌های ناکارآمد (مورد پژوهی: سکونتگاه‌های شرق شهر چابهار)» به راهنمایی نگارندگان دوم و سوم و مشاوره نگارنده چهارم در دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال است.

ناشر: مؤسسه پژوهشی سوانح طبیعی.

© نویسندگان.

[Downloaded from jhre.ir on 2026-10-16]

[DOI: 10.22034/JHRE.45.194.105]

مقدمه

بازآفرینی شهری به‌عنوان یکی از مهم‌ترین رویکردهای معاصر در مواجهه با فرسودگی کالبدی، ناکارآمدی اجتماعی و رکود اقتصادی شهرها، فرایندی چند بازیگری و پیچیده است که موفقیت آن به میزان قابل‌توجهی به نحوه تعامل، همکاری و مدیریت تعارض میان ذی‌نفعان وابسته است (Bazyar et al., 2024). تضاد منافع میان نهادهای حاکمیتی، مدیریت شهری، بخش خصوصی و ساکنان محلی یکی از چالش‌های اصلی در تحقق اهداف بازآفرینی پایدار محسوب می‌شود (Chen & Kamarudin, 2024) و در صورت فقدان سازوکارهای مؤثر حکمروایی، این تعارض‌ها می‌توانند منجر به شکست پروژه‌ها یا کاهش مشروعیت اجتماعی آن‌ها شوند (Heydari, 2020). در واکنش به این چالش، مفهوم حکمروایی همکارانه به‌عنوان رویکردی مبتنی بر مشارکت، گفت‌وگو، اعتمادسازی و تصمیم‌گیری جمعی میان ذی‌نفعان مختلف مطرح شده است. در همین راستا، هیلی تأکید می‌کند که برنامه‌ریزی و مدیریت شهری در جوامع متکثر و ازهم‌گسسته، بدون سازوکارهای همکارانه و توجه به روابط میان بازیگران، قادر به شکل‌دهی مکان‌های پایدار و معنادار نخواهد بود (Tabibian & Lotfi Kazemi, 2021). در سال‌های اخیر، با گسترش فناوری‌های دیجیتال و تولید انبوه داده‌های شهری، رویکرد حکمروایی داده‌محور به‌عنوان مکمل یا تحول‌یافته حکمروایی همکارانه موردتوجه قرار گرفته است. این رویکرد با تأکید بر شفافیت، دسترسی به داده‌ها، تحلیل‌های هوشمند و پشتیبانی تصمیم‌سازی مبتنی بر شواهد، ظرفیت جدیدی برای مدیریت پیچیدگی‌های شهری فراهم می‌کند (Parvin et al., 2024). بااین‌وجود، چالش‌های نهادی، فنی و سیاسی در سازمان‌دهی، اشتراک‌گذاری و بهره‌برداری از داده‌ها، به‌ویژه در کشورهای درحال‌توسعه، همچنان مانعی جدی برای تحقق کامل این الگو محسوب می‌شوند (Poshtvan, 2021). در پروژه‌های بازآفرینی شهری، به‌ویژه در قالب مشارکت‌های عمومی–خصوصی، نحوه تنظیم روابط قدرت، مدیریت تعارض و هم‌راستاسازی منافع ذی‌نفعان نقش تعیین‌کننده‌ای در موفقیت پروژه‌ها دارد (Cambra-Fierro et al., 2025). همچنین پژوهش‌های اخیر بر اهمیت خلق ارزش مشترک، اعتماد متقابل و هم‌افزایی میان ذی‌نفعان در چهارچوب حکمروایی کلان‌شهری و پایداری سه‌بعدی تأکید دارند (Gibbeson, 2024). باوجود توسعه ادبیات نظری حکمروایی همکارانه و داده‌محور، شکاف معناداری میان این دو رویکرد در مطالعات شهری وجود دارد. در نمونه موردبررسی این پژوهش، فرایند بازآفرینی شهری با تنوع و تعارض منافع ذی‌نفعان حاکمیتی، اقتصادی و اجتماعی مواجه است، درحالی‌که ظرفیت‌های داده‌محور پراکنده و ناهماهنگ مانده‌اند. این وضعیت باعث شده تا تصمیمات یا به‌صورت متمرکز و از بالا به پایین اتخاذ شوند یا در فرایندهای مشارکتی فاقد پشتوانه تحلیلی و شفافیت باشند. مسئله اصلی این پژوهش آن است که چگونه می‌توان از گذار به حکمروایی داده‌محور به‌عنوان ابزاری برای مدیریت مؤثر تعارض ذی‌نفعان در بازآفرینی شهری بهره گرفت. ویژگی‌های خاص بندری و اجتماعی چابهار و نبود چهارچوب یکپارچه تصمیم‌سازی، تعارض‌های نهادی و سرمایه‌ای را تشدید کرده است. بنابراین، این پژوهش به دنبال ارزیابی جایگاه و اثرگذاری نسبی گروه‌های ذی‌نفع در مسیر گذار به حکمروایی داده‌محور است تا راهکاری برای مدیریت نظام‌مند تعارض‌ها ارائه دهد.

پیشینه پژوهش

رویکرد حکمروایی همکارانه در بازآفرینی شهری

حکمروایی همکارانه به‌عنوان یک نظام نوین در مدیریت دولتی، بر تغییر موقعیت جامعه از یک ذی‌نفع منفعل به بازیگری فعال در فرایندهای تصمیم‌گیری و اجرای برنامه‌ها تأکید دارد (Eivazi et al., 2021). در این رویکرد، تمرکز بر یافتن راه‌حل‌های جمعی برای مسائل عمومی است و برخلاف حکمروایی خوب که بر پاسخ‌گویی و شفافیت تأکید دارد، یا حکمروایی شبکه‌ای که بر تبادل منابع تمرکز می‌کند، حکمروایی همکارانه بر تعاملات میان بازیگران و خلق ارزش مشترک متمرکز است (Hayatloo et al., 2023).

[Downloaded from jhre.ir on 2026-10-16]

[DOI: 10.22034/JHRE.45.194.105]

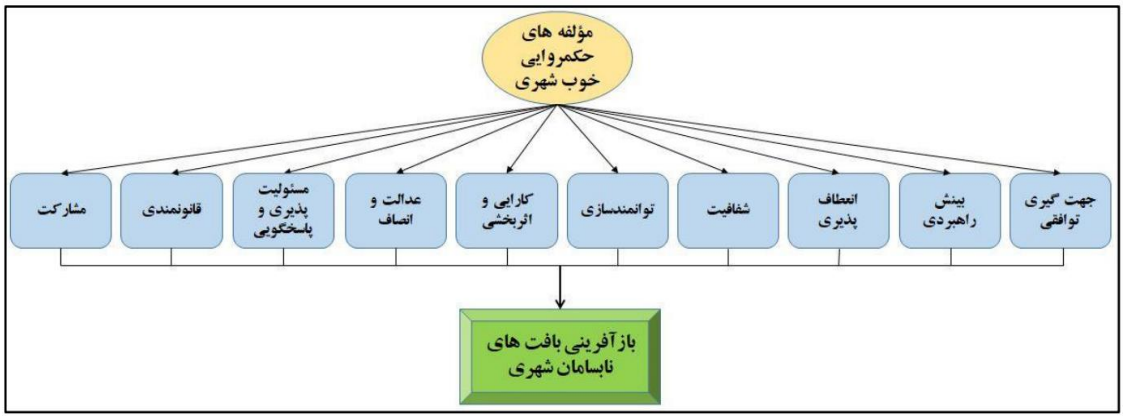

شکل ۱. مؤلفه‌های حکمروایی خوب شهری، منبع: Eivazi et al., 2021

در حوزه بازآفرینی شهری، مباحث نظری نشان می‌دهد که موفقیت پروژه‌ها در گرو نوع تعامل میان ذی‌نفعان است. طبیبیان و لطفی کاظمی (۲۰۲۱) با ارائه چهارچوب سیستماتیک نهادی، بیان می‌کنند که برنامه‌ریزی همکارانه با پیوند نظریه اجتماعی و سیاست، امکان سازمان‌دهی اجتماع‌های محلی و ارتقای کیفیت مکان‌ها را فراهم می‌کند. آن‌ها معتقدند که اشکال دموکراتیک‌تر حکمروایی، بستر لازم برای مشارکت مؤثر را فراهم می‌آورد. در بررسی وضعیت توسعه منطقه‌ای، مشخص است که تعامل هم‌افزا و چرخه‌ای میان مؤلفه‌های حکمروایی همکارانه، شرط لازم برای دستیابی به توسعه متعادل است و هیچ‌یک از پیشران‌ها به‌تنهایی قادر به تحقق اهداف پایدار نیستند (Esmatyar & Malekpour Asl, 2025). پژوهش‌های بین‌المللی نیز بر این امر صحه می‌گذارند. لی[1] و همکاران (۲۰۲۴) در مقایسه رهبری دولت و بازار در بازسازی شهری چین، دریافتند که ساختار نهادی دولتی نسبت به رهبری بازار، ظرفیت بیشتری برای ایجاد پیوندهای رابطه‌ای و مشارکت جامعه دارد. هیوون‌کیم[2] و همکاران (۲۰۲۳) نیز در مطالعه پروژه‌های بازآفرینی کره جنوبی، حاکمیت مشارکتی را ابزاری کلیدی برای مدیریت تعارضات چندوجهی ناشی از تفاوت منافع بازیگران معرفی کرده‌اند.

رویکرد حکمروایی داده‌محور و فناوری‌های نوین

در کنار تحولات نهادی، ظهور فناوری‌های اطلاعات و ارتباطات، پارادایم حکمروایی داده‌محور را به‌عنوان مکملی برای حکمروایی همکارانه مطرح کرده است. این رویکرد بر استفاده از داده‌های عظیم، هوش مصنوعی و سیستم‌های اطلاعات جغرافیایی برای افزایش کارایی، شفافیت و دقت در تصمیم‌گیری‌های شهری استوار است (Hyewon Kim et al., 2023). بر اساس مطالعات اخیر، یادگیری ماشینی و تکنولوژی‌های برتر پتانسیل بالایی در کاربردهای شهری بر اساس داده‌های تجربی از خود نشان داده‌اند (Koutra & Loakimidis, 2023). فناوری واقعیت مجازی نیز برای حمایت از تجسم همه‌جانبه و تعامل با فضاهای شهری مورداستفاده قرار می‌گیرد (Jamei et al., 2017). بااین‌حال، ادبیات موضوع بر لزوم توجه به کیفیت داده‌ها، حریم خصوصی و اخلاق در پلتفرم‌های داده‌های شهری تأکید دارد.

1. Li
2. Hyewon Kim

[Downloaded from jhre.ir on 2026-10-16]

[DOI: 10.22034/JHRE.45.194.105]

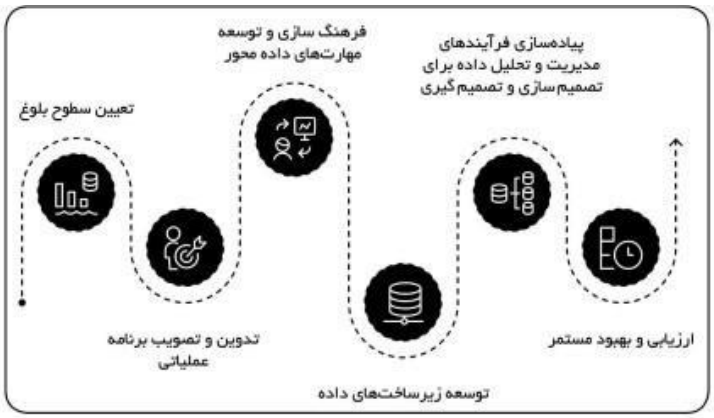

شکل ۲. نظام حکمروایی داده مبنا، منبع: اکبری و همکاران (۲۰۲۳)

استفاده از فناوری‌های هوشمند به‌عنوان ابزار بازخورد برای سیاست‌های دولت بسیار حیاتی است، اما نیازمند زیرساخت‌های نهادی مناسب است (Moufid et al., 2025). در بررسی موانع حکمرانی داده‌محور، دسترسی به داده‌ها و کیفیت آن‌ها را مهم‌ترین مانع و نادیده گرفتن ملاحظات عمومی و اجتماعی مهم‌ترین چالش شناسایی شده‌اند و نشان می‌دهد که گذار به حکمروایی داده‌محور بدون حل چالش‌های ساختاری و اجتماعی ممکن نیست (Akbari et al., 2024).

مدیریت تعارض ذی‌نفعان

یکی از مباحث کلیدی در مباحث بازآفرینی شهری، مدیریت تعارضات ناشی از تنوع منافع ذی‌نفعان است. تعارض می‌تواند به‌صورت شناختی، منافع، هنجاری و رفتاری بروز کند و فرایند بازآفرینی را با چالش مواجه سازد (Heydari, 2020). چن و کمارودین[3] (۲۰۲۴) در بررسی روابط علّی بین حاکمیت شهری و تعارض، نشان دادند که خلق مشترک ارزش ذی‌نفعان می‌تواند تأثیر مثبتی بر کاهش تعارض داشته باشد و ابتکارات حاکمیتی مبتنی بر پایداری زیست‌محیطی برای مهار تعارض بسیار بااهمیت است. بازیار و همکاران (۲۰۲۴) نیز نظریه بازی را به‌عنوان رویکردی نوین و کارآمد برای حل تعارض میان ذی‌نفعان در بازآفرینی پایدار معرفی کردند. آریانا (۲۰۱۹) نیز در مدل خود برای محله همت‌آباد، نقش تسهیلگری و میانجیگری تعاونی محلی را برای مدیریت تعارضات برجسته ساخت و نشان داد که سطح پایین اعتماد بین ذی‌نفعان، مانع اصلی همکاری است (شکل ۳).

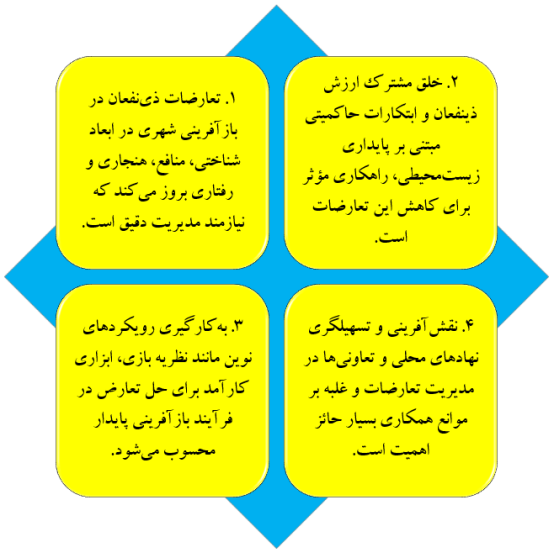

شکل ۳. مدیریت تعارض منافع در بازآفرینی شهری، منبع: بازیار و همکاران (۲۰۲۳)

3. Chen & Kamarudin

[Downloaded from jhre.ir on 2026-10-16]
[DOI: 10.22034/JHRE.45.194.105]

برای سنجش وضعیت حکمروایی و مدیریت تعارض در بازآفرینی شهری نمونه مطالعاتی این پژوهش (حاشیه شهر چابهار)، ۹ شاخص کلیدی بر اساس مرور مباحث نظری و پیشینه پژوهش انتخاب شدند. این انتخاب نیز بر بیشترین تکرار و ایفای نقش کلیدی در موفقیت پروژه‌های بازآفرینی در مطالعات متعدد مبتنی بوده است. این شاخص‌ها ابعاد «حکمروایی همکارانه»، «حکمروایی داده‌محور» و «مدیریت تعارض و توانمندی» را پوشش می‌دهند و در جدول ۱ ارائه شده‌اند.

جدول ۱. شاخص‌های پژوهش

ردیف	شاخص	تعدد کلیدواژه در منابع نظری و پیشینه
۱	مشارکت	انسل و گش (۲۰۰۸)، اسمعیل‌پور و همکاران (۲۰۲۲)، کامبرا فیرو و همکاران (۲۰۲۵)
۲	شفافیت داده	اکبری و همکاران (۲۰۲۴)، کیچین (۲۰۱۴)، موفید و همکاران (۲۰۲۵)
۳	تعارض منافع	چن و کمارودین (۲۰۲۴)، هیوون کیم و همکاران (۲۰۲۳)، زهرا حیدری(۲۰۲۰)
۴	ظرفیت نهادی	لی و همکاران (۲۰۲۴)، امرسون و همکاران (۲۰۱۲)
۵	پاسخ‌گویی	برنامه توسعه سازمان ملل (۲۰۱۴)، طبیبیان و لطفی کاظمی (۱۴۰۰)
۶	توان اقتصادی	رابرتس و سایک (۲۰۰۰)، ادبیات تأمین مالی پروژه‌های شهری
۷	نوآوری داده‌محور	کورا و لوکیمیدیس (۲۰۲۳)، اکبری و همکاران (۲۰۲۴)
۸	اعتماد	بازیار و همکاران (۲۰۲۴)، اندیشه آریانا (۲۰۱۹)، پاتنام (۲۰۰۰)
۹	تأثیر اجتماعی	کارولین گیبسون (۲۰۲۴)، هیلی (۲۰۰۶)

مرور ادبیات نظری نشان می‌دهد که گذار از حکمروایی همکارانه به حکمروایی داده‌محور، نیازمند یکپارچه‌سازی رویکردهای مشارکتی با ابزارهای تحلیلی نوین است. شاخص‌های استخراج‌شده از پیشینه پژوهش، چهارچوبی جامع را برای سنجش تعارضات و ظرفیت‌های ذی‌نفعان فراهم می‌آورند که می‌تواند به‌عنوان مبنای طراحی مدل تحلیلی مورداستفاده قرار گیرد (شکل ۴).

شکل ٤. مدل مفهومی پژوهش

ادبیات نظری در حوزه بازآفرینی شهری در سال‌های اخیر دگرگونی اساسی را تجربه کرده و از رویکردهای صرفاً کالبدی و فیزیکی، به سمت مفاهیمی نظیر حکمروایی همکارانه و داده‌محور تغییر مسیر داده است. حکمروایی همکارانه با تأکید بر شبکه‌سازی، اعتماد متقابل و مشارکت ذی‌نفعان در فرایند تصمیم‌گیری، به‌عنوان راهکاری برای غلبه بر پیچیدگی‌های پروژه‌های شهری معرفی شده است. با این رویکرد، حکمروایی داده‌محور با بهره‌گیری از فناوری‌های نوین، شفافیت اطلاعات و تحلیل‌های مبتنی بر داده، ابزارهایی را برای کاهش سوگیری‌ها و ارتقای کارایی تصمیم‌سازی فراهم می‌آورد (Akbari et al., 2024). در

[Downloaded from jhre.ir on 2026-10-16]
[DOI: 10.22034/JHRE.45.194.105]

جدول ۲، تعدادی از پژوهش‌های متأخر داخلی و بین‌المللی مرتبط با موضوع ارائه شده است.

جدول ۲. پیشینه پژوهش

نویسندگان	عنوان (کتاب / پژوهش)	نتایج (کتاب / پژوهش)
کامبرا فیرو[4] و همکاران (۲۰۲۵)	مدیریت مشارکت‌های عمومی و خصوصی برای طراحی و بازسازی شهری: درس آموخته‌هایی از هرمیتاژ موزه ادیسه بارسلون	در این پژوهش هدف، تجزیه‌وتحلیل پویایی یک پروژه مشارکتی خاص (عمومی–خصوصی) جهت درک و شناسایی عواملی است که ممکن است موجب شکست پروژه‌ها با هدف بازسازی مناطق شهری شوند و چگونه سهامداران خصوصی و عمومی می‌توانند با یکدیگر همکاری کنند. نتایج نشان داد که عدم مشارکت شهروندان در طراحی اولیه، عاملی رایج در درگیری با ساکنان است. از طرفی این پروژه تعاملات بالقوه جدید و نیروهای متضاد در بخش عمومی را آشکار کرد. بندر بارسلون توسط دولت ملی مدیریت می‌شود که با حزب سیاسی متفاوت با شهرداری شهر همسو است و این اختلاف سیاسی موجب بی‌اعتمادی میان دو ذی‌نفع اصلی عمومی شده و تمایل به پیشبرد پروژه را کاهش داده است.
کارولین گیبسون[5] (۲۰۲۴)	ادراکات ذی‌نفعان حرفه‌ای در فرایند بازسازی ساختمان‌های تاریخی در بریتانیا: دیدگاه رابطه‌ای	این پژوهش تعاملات ارتباطی بین سهامداران حرفه‌ای در بازسازی سه پناهگاه تاریخی در شمال انگلستان را موردمطالعه قرار می‌دهد و به بررسی ادراکاتی می‌پردازد که ذی‌نفعان از خودشان و یکدیگر دارند در فرایند توسعه مجدد هر یک از ذی‌نفعان تخصص، اهداف، دیدگاه‌ها و نظرات خود را نسبت به سایرین دارند. یافته‌ها حاکی از اختلاف ادراکات میان ذی‌نفعان و اقدامات آن‌ها است و هرکدام از آن‌ها خود را به‌عنوان کارشناسان عینی می‌دانستند و سوگیری‌ها و تجربیات خود را ملاک قرار می‌دادند.
چن و کمارودین (۲۰۲۴)	تداخل سه‌گانه پایداری و حکمرانی شهری: کاوش تجربی از ایجاد مشارکت و تضاد ارزش سهامداران	این پژوهش روابط علّی بین حاکمیت شهری، ایجاد ارزش ذی‌نفعان و تضاد را ازطریق ابعاد سه‌گانه پایداری مورد بررسی قرار می‌دهد. نتایج نشان داد که خلق مشترک ارزش سهامداران به‌طور مثبت تحت تأثیر ابعاد پایداری و حاکمیت شهری است. همچنین ارزیابی اثربخشی خلق مشترک ذی‌نفعان به‌عنوان یک متغیر میانجی نشان داد که اثر سرکوب‌کننده منحصربه‌فرد بر رابطه بین پایداری محیطی و تعارض دارد و ابتکارات حاکمیتی مبتنی بر پایداری زیست‌محیطی برای مهار تعارض و تقویت ارزش‌آفرینی مشترک بین ذی‌نفعان بسیار بااهمیت است.
لی و همکاران (۲۰۲۴)	رهبری دولت در مقابل رهبری بازار: چگونه ترتیبات نهادی بر حاکمیت مشارکتی در بازسازی شهری مشارکتی در چین اثر می‌گذارد	این پژوهش با هدف بررسی اینکه چگونه ترتیبات نهادی به‌عنوان محدودیت‌های ساختاری بر شکل‌گیری حکومت مشارکتی تأثیر می‌گذارد، انجام پذیرفت. یافته‌ها نشان داد که در بازسازی مناطق مسکونی، ساختار نهادی دولتی ظرفیت بیشتری نسبت به ساختار رهبری بازار برای ایجاد پیوندهای رابطه‌ای برای مشارکت جامعه دارد. شکل‌گیری حاکمیت مشارکتی متکی بر تأثیر شکل‌دهی عناصر ساختاری بر رفتارهای عوامل در طراحی نهادی است.
هیوون کیم و همکاران (۲۰۲۳)	حاکمیت مشارکتی و مدیریت تعارض در پروژه‌های بازسازی به رهبری میراث فرهنگی (موردمطالعه: شهر موکپو کره جنوبی)	نویسندگان در این پژوهش به تجزیه‌وتحلیل اسناد موجود بر اساس رویکردهای کیفی پرداختند؛ نتایج حاصل نشان داد که پروژه‌های بازآفرینی با اولویت و رهبری میراث فرهنگی می‌تواند منجر به چالش‌ها و درگیری‌های چندوجهی گردد و در مسیر توسعه، حقوق خصوصی افراد نسبت به حفظ دارایی‌های جامعه محدود می‌گردد. لذا حاکمیت مشارکتی می‌تواند به‌عنوان ابزاری در جهت مدیریت تعارضات و بهبود تعاملات ذی‌نفعان مفید و قابل‌اجرا باشد و در این میان انگیزه‌های بازیگران دولتی و خصوصی متأثر از سایر نهادها است.
فیروزی و رحیمی‌پور (۲۰۲۴)	تحلیل چند معیاره هم‌افزایی میان حاکمیت داده و حکمرانی داده‌محور: چهارچوب تطبیقی برای طراحی سازمان‌های هوشمند	پژوهشگران در این مقاله به تحلیل تطبیقی دو رویکرد حاکمیت داده و حکمروایی داده‌محور پرداختند. یافته‌ها نشان داد باوجوداینکه این دو رویکرد در لایه‌های مختلف سازمانی مکمل یکدیگر هستند، اما حاکمیت داده در شاخص‌هایی چون ساختار، کیفیت، امنیت و کنترل داده عملکرد بهتری دارد؛ درحالی‌که در حکمرانی داده‌محور در مؤلفه‌هایی چون تحلیل تصمیمات، نگرش داده‌محور، فرهنگ آزمون‌پذیر و بهره‌گیری از ابزارهای تحلیلی قوی‌تر عمل می‌کند.
عصمت‌یار و ملک‌پور اصل (۲۰۲۴)	نقش حکمروایی همکارانه در توسعه متعادل منطقه‌ای استان مرزی کردستان	در این مطالعه نویسندگان با رویکرد ترکیبی (کمی–کیفی) به بررسی نقش حکمروایی همکارانه در تحقق توسعه متعادل منطقه‌ای در استان کردستان می‌پردازند و چهارچوبی عملیاتی برای رفع کاستی‌های ساختاری و ترویج توسعه عادلانه ارائه می‌دهند. یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد که سطح حکمروایی همکارانه در این استان به‌طور معناداری از استاندارد مطلوب برای دستیابی به توسعه متعادل منطقه‌ای فاصله دارد؛ اما هیچ‌یک از پیشران‌ها به‌تنهایی قادر به تحقق توسعه متعادل نیستند و در عوض، تعامل هم‌افزا و چرخه‌ای میان مؤلفه‌هاست که پیشرفت مؤثر و پایدار منطقه‌ای را امکان‌پذیر می‌سازد.

4. Cambra Fierro
5. Carolyn Gibbeson

[Downloaded from jhre.ir on 2026-10-16]
[DOI: 10.22034/JHRE.45.194.105]

نویسندگان	عنوان (کتاب / پژوهش)	نتایج (کتاب / پژوهش)
اکبری و همکاران (۲۰۲۴)	شناسایی و اولویت‌بندی موانع، چالش‌ها و پیامدهای حکمرانی داده‌محور از منظر به‌کارگیری هوش مصنوعی و فناوری مبتنی بر داده در بخش عمومی	در این پژوهش نویسندگان به سنجش موانع و چالش‌های فناوری هوش مصنوعی در ارتقای کیفیت حکمروایی پرداختند. پس از شناسایی موانع و چالش‌های به‌کارگیری هوش مصنوعی در بخش عمومی و وزن‌دهی و اولویت‌بندی آن‌ها؛ مشخص گردید که دسترسی به داده‌ها و کیفیت آن‌ها به‌عنوان مهم‌ترین مانع، و نادیده گرفتن ملاحظات عمومی و اجتماعی به‌عنوان مهم‌ترین چالش شناسایی شدند.
بازیار و همکاران (۲۰۲۴)	نظریه بازی، رویکردی نوین در حل تعارض میان ذی‌نفعان در فرایند بازآفرینی شهری پایدار	در این پژوهش نویسندگان در جستجوی دستیابی به یک چهارچوب نظری در زمینه حل مسائل میان ذی‌نفعان مختلف در فرایند بازآفرینی به مطالعه پرداختند. نتایج حاصل نشان داد که بدون مشارکت و همکاری میان کلیه ذی‌نفعان و کنشگران، تحقق پایداری در بازآفرینی محقق نخواهد شد و این مستلزم به‌کارگیری رویکردها و شیوه‌های نوین حل تعارض میان ذی‌نفعان است. بر این اساس، نظریه بازی ابزاری نوین در حل تعارض معرفی گردید.
اسمعیل‌پور و همکاران (۲۰۲۲)	تبیین عوامل اجتماعی مؤثر بر مشارکت ساکنان در بازآفرینی اجتماع‌محور در بافت‌های ناکارآمد شهری (موردمطالعه: محله قلعه وکیل‌آباد شهر مشهد)	این پژوهش با هدف تبیین نقش برخی از عوامل اجتماعی بر تمایل ساکنین برای مشارکت اجتماعی در فرایند بازآفرینی انجام پذیرفت. نتایج پژوهش نشان داد که احساس تعلق، اعتماد به اهالی، تعاملات اجتماعی، اعتماد به سازمان‌های دولتی و سازمان‌های مردم‌نهاد و همبستگی و انسجام به ترتیب بیشترین نقش را بر تمایل ساکنین به مشارکت در بازآفرینی اجتماع‌محور دارد.
طبیبیان و لطفی کاظمی (۲۰۲۱)	برنامه‌ریزی همکارانه، شکل‌دهی مکان‌ها در جوامع ازهم‌گسسته	در این کتاب نویسنده به دنبال چرایی اهمیت مناطق شهری در سیاست اجتماعی، اقتصادی، زیست‌محیطی و چگونگی سازمان‌دهی اجتماع‌های محلی در جهت ارتقای کیفیت مکان‌هایشان است؛ که خاستگاه آن را درکی درست از لزوم پیوند نظریه اجتماعی درباره فضا و زمان پویایی‌های تغییر منطقه شهری با نظریه سیاست مربوط به حکمروایی می‌داند. وی ارتباط حکمروایی و برنامه‌ریزی (مباحث مربوط به اشکال جاری حکمروایی) را بیان می‌کند و به دنبال یافتن فرصت‌های موجود برای اشکال چندگانه‌تر و دموکراتیک‌تر است و درنهایت چهارچوب سیستماتیک نهادی مناسب را برای برنامه‌ریزی همکارانه ارائه می‌دهد.

ازاین‌رو در ساحت سیاست‌گذاری، پژوهش‌هایی نظیر طبیبیان و لطفی کاظمی (۲۰۲۱)، چهارچوب سیستماتیک نهادی مناسبی را برای برنامه‌ریزی همکارانه ارائه داده‌اند و بر لزوم سازمان‌دهی اجتماع‌های محلی و اشکال دموکراتیک‌تر حکمروایی برای ارتقای کیفیت مکان‌ها تأکید دارند، لذا ادعا می‌شود که چالش اصلی زمانی آغاز می‌شود که گروه‌ها سیاست‌های اتخاذشده را مفید ندانند و در میان سیاست‌های مدیریت تعارض، رویکردهای «مصالحه» و «همکاری» بالاترین درجه اهمیت را دارند (Heydari, 2020). مرور پیشینه پژوهش نشان می‌دهد که اگرچه مطالعات متعددی به بررسی ابعاد حکمروایی همکارانه و مدیریت تعارض ذی‌نفعان در بازآفرینی شهری پرداخته‌اند، اما در اکثر پژوهش‌ها رویکردهای مشارکتی فاقد پشتوانه تحلیلی داده‌محور بوده‌اند. نتایج بررسی‌ها بیانگر آن است که شکاف میان نظریه حکمروایی و عمل اجرایی، به دلیل نبود چهارچوب‌های یکپارچه و ناهماهنگی در استفاده از داده‌ها، همچنان پابرجا است. ازاین‌رو، ضرورت دارد پژوهشی با تمرکز بر گذار از حکمروایی همکارانه به داده‌محور و با هدف ارزیابی دقیق جایگاه و تعارضات ذی‌نفعان، صورت گیرد تا خلأهای موجود در ادبیات موضوع مرتفع گردد.

روش‌شناسی پژوهش

پژوهش حاضر از منظر هدف در زمره مطالعات کاربردی و ازنظر ماهیت و روش، در چهارچوب پژوهش‌های توصیفی-تحلیلی قرار می‌گیرد. گردآوری داده‌ها به‌صورت ترکیبی و ازطریق روش اسنادی-کتابخانه‌ای و روش میدانی است؛ به‌گونه‌ای که در مرحله نخست، با بهره‌گیری از منابع علمی، مقالات پژوهشی، پایان‌نامه‌ها و اسناد مرتبط، مبانی نظری، چهارچوب مفهومی پژوهش و شاخص‌های مؤثر در حکمروایی همکارانه و داده‌محور استخراج و تدوین شد. در مرحله دوم، از روش میدانی و ابزار پرسش‌نامه محقق‌ساخته استفاده گردید. جامعه آماری پژوهش را ۴۵ نفر از متخصصان، مدیران و صاحب‌نظران حوزه‌های شهرسازی، مدیریت شهری، حکمرانی و بازآفرینی شهری تشکیل می‌دهند که باتوجه‌به ماهیت تخصصی موضوع به‌صورت هدفمند (غیرتصادفی) و از روش نمونه‌گیری گلوله برفی انتخاب شدند. ابزار گردآوری داده‌های میدانی، پرسش‌نامه‌ای محقق‌ساخته است

[Downloaded from jhre.ir on 2026-10-16]
[DOI: 10.22034/JHRE.45.194.105]

که بر اساس چهارچوب مفهومی تحقیق و در قالب ۹ شاخص مرتبط با ابعاد حکمروایی همکارانه، حکمروایی داده‌محور و مدیریت تعارض ذی‌نفعان تدوین گردید. به‌منظور تحلیل و اولویت‌بندی نهایی گروه‌های ذی‌نفع، از روش تصمیم‌گیری چندمعیاره کوکوسو[6] استفاده شد. این روش با ترکیب مفاهیم میانگین هندسی و پاسخ‌های سازشی، امکان مقایسه هم‌زمان گزینه‌ها بر اساس مجموعه‌ای از شاخص‌های کمی و کیفی را فراهم می‌کند و از استحکام بالایی در رتبه‌بندی برخوردار است. سکونتگاه‌های حاشیه شرق شهر چابهار محدوده موردمطالعه این پژوهش را تشکیل می‌دهد. این محدوده از بافت روستاهایی چون کمب‌مرادآباد، رمین، عثمان‌آباد، هوت‌آباد، احمدآباد و بله‌سر تشکیل شده است و با مساحتی حدود ۱۰۰۰ هکتار و جمعیتی بیش از ۴۰,۰۰۰ نفر، دارای بافت غیررسمی و ناکارآمد است که به دلیل فرسودگی‌های متعدد، نیازمند مداخلات بازآفرینی هستند. وجود ذی‌نفعان متعدد دولتی، خصوصی و محلی در کنار چالش‌های ناشی از تنوع منافع، این بافت را به بستری مناسب برای بررسی تعارضات و گذار به حکمروایی داده‌محور تبدیل کرده است. این ویژگی‌ها امکان تحلیل نقش داده‌ها و مشارکت در مدیریت مؤثر تعارضات منافع را در فرایند بازآفرینی شهری چابهار فراهم می‌آورد.

یافته‌های پژوهش

به‌منظور ارزیابی دقیق و نظام‌مند جایگاه گروه‌های مختلف ذی‌نفع در مدیریت تعارضات بازآفرینی حاشیه شهر چابهار، از تکنیک تصمیم‌گیری چندمعیاره کوکوسو استفاده شد. در این راستا، اوزان استخراج‌شده برای شاخص‌های کلیدی پژوهش شامل مشارکت، شفافیت داده، تعارض منافع، ظرفیت نهادی، پاسخ‌گویی، توان اقتصادی، نوآوری داده‌محور، اعتماد و تأثیر اجتماعی، به‌عنوان ورودی‌های اصلی مدل تعریف گردیدند. هدف از این فرایند، سنجش وضعیت نسبی سه گروه ذی‌نفع (حاکمیتی–مدیریتی، اقتصادی–سرمایه‌ای و اجتماعی–محلی) در مسیر گذار به حکمروایی داده‌محور و تعیین اولویت‌های آن‌ها در مدیریت تعارضات است.

تدوین ماتریس تصمیم و تخصیص اوزان

در ابتدای فرایند حل مدل، ماتریس تصمیم بر مبنای نمرات خام اختصاص‌یافته به هر یک از سه گروه ذی‌نفع در برابر ۹ شاخص ارزیابی شکل گرفت. بررسی اولیه ساختار این ماتریس نشان داد که شاخص‌ها ازنظر جهت‌گیری با یکدیگر متفاوت‌اند؛ بدین معنا که معیار «تعارض منافع» دارای ماهیت منفی (هزینه) است، درحالی‌که سایر معیارها همچون ظرفیت نهادی، توان اقتصادی و مشارکت ماهیت مثبت (سود) دارند. در ادامه، اوزان نهایی هر یک از معیارها که نشان‌دهنده میزان اهمیت آن‌ها در ساختار حکمروایی است، بر داده‌های ماتریس اعمال گردید. این مرحله که شامل فرایندهای نرمال‌سازی و وزن‌دهی بود، بستر لازم را برای انجام محاسبات بعدی و استخراج امتیازات نهایی جهت رتبه‌بندی گروه‌های ذی‌نفع فراهم آورد (جدول ۳).

جدول ۳. ماتریس تصمیم کوکوسو بر اساس شاخص‌ها و گروه‌های ذی‌نفع

*	مشارکت	شفافیت داده	تعارض منافع	ظرفیت نهادی	پاسخ‌گویی	توان اقتصادی	نوآوری داده‌محور	اعتماد	تأثیر اجتماعی
ذی‌نفعان حاکمیتی–مدیریتی	۱/۰۰	۰/۸۰	۰/۰۵	۰/۰۸	۳/۰۰	۴/۲۵	۲/۲۵	۲/۷۹	۲/۱۴
ذی‌نفعان اقتصادی–سرمایه‌ای	۰/۵۵	۰/۳۰	۴/۰۰	۳/۵۰	۰/۰۱	۰/۹۳	۰/۲۰	۳/۱۱	۳/۴۱
ذی‌نفعان اجتماعی–محلی	۰/۱۸	۱/۲۵	۳/۷۵	۱/۰۰	۰/۰۹	۴/۰۰	۲/۷۵	۲/۳۰	۰/۰۰
جهت معیار	+	−	+	+	+	+	+	+	+
وزن معیار	۰/۲۷۱	۰/۰۷۷	۰/۱۷۸	۰/۳۳۶	۰/۱۲۴	۰/۱۵۰	۰/۰۸۸	۰/۱۴۶	۰/۱۷۶
Max	۱/۰۰	۱/۲۵	۴/۰۰	۳/۵۰	۳/۰۰	۴/۲۵	۲/۷۵	۳/۱۱	۳/۴۱
Min	۰/۱۸	۰/۳۰	۰/۰۵	۰/۰۸	۰/۰۱	۰/۹۳	۰/۲۰	۲/۳۰	۰/۰۰
Max-min	۰/۸۲	۰/۹۵	۳/۹۵	۳/۴۳	۲/۹۹	۳/۳۲	۲/۵۵	۰/۸۱	۳/۴۰

6. COCOSO

[Downloaded from jhre.ir on 2026-10-16]

[DOI: 10.22034/JHRE.45.194.105]

در گام بعدی فرایند تکنیک کوکوسو، به‌منظور حذف اثر واحدهای اندازه‌گیری متفاوت و همگن‌سازی داده‌ها، ماتریس تصمیم اولیه به یک مقیاس استاندارد و بی‌بعد تبدیل شد. باتوجه‌به ماهیت دوگانه معیارهای پژوهش، نرمال‌سازی با استفاده از روابط ریاضی متمایز برای معیارهای مثبت (همراه با جهت افزایش امتیاز) و معیار منفی (تعارض منافع) انجام پذیرفت؛ به‌طوری‌که تمامی درایه‌های ماتریس در بازه صفر تا یک قرار گرفتند.

بر این اساس، مقدار ۱ در ماتریس نرمال‌شده نشان‌دهنده وضعیت مطلوب (حداکثر امتیاز برای معیارهای مثبت و حداقل تعارض برای معیار منفی) و مقدار ۰ نشان‌دهنده نامطلوب‌ترین وضعیت در میان گزینه‌ها است. بررسی ماتریس نرمال‌سازی (جدول ۴) حاکی از عملکرد متغیر و متفاوت گروه‌های ذی‌نفع در شاخص‌های حکمروایی است. به‌عنوان‌مثال، ذی‌نفعان حاکمیتی–مدیریتی در معیار «تعارض منافع» موفق به کسب امتیاز ۰۰/۱ شده‌اند که نشان‌دهنده کمترین میزان تنش درونی و انسجام در این گروه است؛ درحالی‌که در معیارهای «ظرفیت نهادی» و «شفافیت داده» با امتیاز نزدیک به صفر، در بدترین موقعیت مطلق قرار دارند. در مقابل، ذی‌نفعان اقتصادی–سرمایه‌ای در معیارهای «ظرفیت نهادی» و «شفافیت داده» امتیاز ۱/۰۰ را کسب کرده‌اند، اما باوجود کسب امتیاز ۰/۰۰ در معیار «تعارض منافع»، نشان‌دهنده بالاترین سطح تضاد و چالش با سایر گروه‌ها است. همچنین ذی‌نفعان اجتماعی–محلی در معیارهای «نوآوری داده‌محور» و «تأثیر اجتماعی» وضعیت برتر را دارند، اما در «مشارکت» و «اعتماد» امتیاز صفر را کسب کرده‌اند. این تفاوت‌های نهادی و عملکردی دقیق، زمینه لازم برای محاسبات میانگین‌های هندسی و جبری در مراحل بعدی مدل را فراهم آورد.

جدول ٤. نرمال‌سازی ماتریس

*	مشارکت	شفافیت داده	تعارض منافع	ظرفیت نهادی	پاسخ‌گویی	توان اقتصادی	نوآوری داده‌محور	اعتماد	تأثیر اجتماعی
ذی‌نفعان حاکمیتی- مدیریتی	۱/۰۰	۰/۴۷	۰/۰۰	۰/۰۰	۱/۰۰	۱/۰۰	۰/۸۰	۰/۶۱	۰/۳۷
ذی‌نفعان اقتصادی- سرمایه‌ای	۰/۴۵	۱/۰۰	۱/۰۰	۱/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۱/۰۰	۰/۰۰
ذی‌نفعان اجتماعی- محلی	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۹۴	۰/۲۷	۰/۰۳	۰/۹۲	۱/۰۰	۰/۰۰	۱/۰۰

در مرحله سوم از فرایند مدل‌سازی کوکوسو، به‌منظور ترکیب اطلاعات و محاسبه امتیازات نهایی، شاخص‌های کلیدی بر اساس اوزان استخراج‌شده محاسبه و تعیین شدند. این دو مؤلفه اصلی شامل مجموع وزنی (S_i) که برگرفته از منطق روش مجموع وزنی ساده (SAW) است و ضرب وزنی (P_i) که مبتنی بر منطق روش ضرب وزنی (WPM) است، می‌شود؛ لذا در این مرحله اوزان شاخص‌های حکمروایی به‌صورت معناداری بر مقادیر ماتریس نرمال‌شده اعمال گردید تا مبنای محاسبات بعدی قرار گیرد. بررسی نتایج حاصل از محاسبات در جدول ۵ نشان می‌دهد که در محاسبه مجموع وزن (S)، ذی‌نفعان اقتصادی–سرمایه‌ای با کسب امتیاز ۰/۷۱۴ در رتبه اول قرار دارد. این امتیاز بالاتر بیانگر آن است که درمجموع مؤلفه‌های موردبررسی، این گروه توانسته است عملکرد مطلوبی را تجمیع کند، هرچند که این وضعیت لزوماً به معنای تعادل در تمامی شاخص‌ها نیست. پس از این گروه، ذی‌نفعان حاکمیتی–مدیریتی با امتیاز ۰/۶۵۱ در رتبه دوم قرار گرفته‌اند که نشان‌دهنده جایگاه نسبتاً خوب آن‌ها در مجموعه شاخص‌های حکمروایی است. ذی‌نفعان اجتماعی–محلی نیز با امتیاز ۰/۴۸۸ در رتبه سوم ایستاده‌اند که حاکی از فاصله این گروه نسبت به دو گروه دیگر درمجموع امتیازات کسب شده است.

[Downloaded from jhre.ir on 2026-10-16]

[DOI: 10.22034/JHRE.45.194.105]

جدول ۵. محاسبه مقادیر S

*	مشارکت	شفافیت داده	تعارض منافع	ظرفیت نهادی	پاسخ گویی	توان اقتصادی	نوآوری داده‌محور	اعتماد	تأثیر اجتماعی	S
ذی‌نفعان حاکمیتی- مدیریتی	۰/۲۷۱	۰/۰۳۶	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۱۲۴	۰/۱۵۰	۰/۰۷۱	۰/۰۸۹	۰/۰۶۶	۰/۶۵۱
ذی‌نفعان اقتصادی- سرمایه‌ای	۰/۱۲۳	۰/۰۷۷	۰/۱۷۸	۰/۳۳۶	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۱۴۶	۰/۰۰۰	۰/۷۱۴
ذی‌نفعان اجتماعی- محلی	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۱۶۷	۰/۰۹۱	۰/۰۰۳	۰/۱۳۹	۰/۰۸۸	۰/۰۰۰	۰/۱۷۶	۰/۴۸۸
جمع	۱/۸۵۲									

در مقابل، بررسی نتایج مربوط به شاخص ضرب وزنی (P) در جدول ۶ تصویر متفاوت و حتی بحرانی‌تری را نمایان می‌سازد. در این روش، به دلیل ماهیت ضربی و حساسیت بالای آن به شاخص‌های با امتیاز صفر (ضعف‌های شدید)، تمامی سه گروه ذی‌نفع شامل حاکمیتی، اقتصادی و اجتماعی با امتیاز ۰/۰۰۰ مواجه شده‌اند. وضعیت نشان‌دهنده آن است که هر یک از این گروه‌ها در حداقل یکی از شاخص‌های کلیدی پژوهش (ظرفیت نهادی برای گروه حاکمیتی، تعارض منافع برای گروه اقتصادی یا مشارکت برای گروه اجتماعی) دچار ضعف مطلق شده‌اند که به دلیل ماهیت روش WPM، امتیاز نهایی آن‌ها را به صفر رسانده است.

اختلاف مشخص و چشمگیر بین امتیازات مجموع وزنی (S) و ضرب وزنی (P)، به‌ویژه نمره صفر برای تمامی گروه‌ها در روش ضرب وزنی، یک هشدار مهم در تحلیل داده‌ها محسوب می‌شود. این پدیده بیانگر آن است که اگرچه برخی گروه‌ها درمجموع عملکرد قابل قبولی دارند، اما وجود نقاط کور و ضعف‌های ساختاری جدی در برخی شاخص‌های حیاتی، آن‌ها را در معرض خطر قرار داده است. این تفاوت فاحش در نتایج روش‌های SAW و WPM، ضرورت استفاده از رویکرد ترکیبی و سازشی در گام نهایی مدل کوکوسو را برای تعیین رتبه‌بندی واقعی و پایدار، کاملاً روشن و توجیه‌پذیر می‌سازد تا بتوان تصویری متعادل‌تر از وضعیت ذی‌نفعان ارائه داد.

جدول ٦. محاسبه مقادیر P

*	مشارکت	شفافیت داده	تعارض منافع	ظرفیت نهادی	پاسخ گویی	توان اقتصادی	نوآوری داده‌محور	اعتماد	تأثیر اجتماعی	P
ذی‌نفعان حاکمیتی- مدیریتی	۱/۰۰۰	۰/۹۴۴	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۱/۰۰۰	۱/۰۰۰	۰/۹۸۱	۰/۹۳۱	۰/۸۴۰	۲/۹۴۴
ذی‌نفعان اقتصادی- سرمایه‌ای	۰/۸۰۷	۱/۰۰۰	۱/۰۰۰	۱/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۱/۰۰۰	۰/۰۰۰	۳/۸۰۷
ذی‌نفعان اجتماعی- محلی	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۹۸۸	۰/۶۴۴	۰/۶۴۲	۰/۹۸۸	۱/۰۰۰	۰/۰۰۰	۱/۰۰۰	۲/۲۷۵
جمع	۹/۰۲۶									

در گام بعدی فرایند مدل‌سازی، جهت تدوین رتبه‌بندی نهایی و کاهش خطاهای احتمالی ناشی از اتکا به یک روش واحد، نمره ارزیابی گروه‌های ذی‌نفع بر اساس سه رویکرد محاسباتی تعیین شد. در این مرحله با هدف تلفیق نتایج حاصل از روش‌های جمعی و ضربی، سه استراتژی اصلی به کار گرفته شد. اولین استراتژی (Ka) بر مبنای محاسبه میانگین حسابی امتیازات نسبی استوار است و تصویری متعادل از عملکرد کلی ارائه می‌دهد. دومین استراتژی (Kb) با مقایسه وضعیت نسبی هر گروه با بهترین وضعیت ممکن در میان گزینه‌ها، میزان فاصله از وضعیت مطلوب را نشان می‌دهد. استراتژی سوم (Kb) نیز به‌عنوان یک رویکرد مصالحه‌ای عمل می‌کند که با در نظر گرفتن ضریب همسویی ۰/۵، توازنی میان دو منطق جمعی و ضربی برقرار کرده و نمره

[Downloaded from jhre.ir on 2026-10-16]
[DOI: 10.22034/JHRE.45.194.105]

نهایی را تعیین می‌کند.

بررسی نتایج حاصل از اعمال این سه استراتژی بر روی گروه‌های ذی‌نفع، الگوی مشخصی از تفاوت‌های عملکردی را نمایان می‌سازد. همان‌طور که داده‌های تحلیلی نشان می‌دهند، ذی‌نفعان اقتصادی–سرمایه‌ای در هر سه رویکرد موفق به کسب بالاترین امتیازات شده‌اند؛ به‌طوری‌که با کسب نمره نهایی ۱/۰۰۰ در استراتژی سازشی، در جایگاه نخست ایستاده است. این امر بیانگر عملکرد برتر این گروه در مجموعه شاخص‌های حکمروایی و مدیریت تعارض نسبت به دو گروه دیگر است (جدول ۷). در جایگاه دوم، ذی‌نفعان حاکمیتی–مدیریتی قرار دارد که در تمامی رویکردها امتیازات متوسطی را کسب کرده است. ذی‌نفعان اجتماعی–محلی نیز با کسب کمترین نمرات در هر سه استراتژی در رتبه سوم ایستاده است. هم‌گرایی نتایج در هر سه رویکرد محاسباتی، بیانگر پایداری و اعتبار رتبه‌بندی انجام شده است و اختلاف امتیازات، نشان‌دهنده شکاف‌های واقعی و وجود تفاوت‌های سطح آمادگی برای گذار به حکمروایی داده‌محور بین این سه گروه است.

جدول ۷. نمره ارزیابی ذی‌نفعان بازآفرینی بر اساس سه استراتژی مدل کوکوسو

گروه‌های ذی‌نفعان بازآفرینی	Ka	Kb	Kc
ذی‌نفعان حاکمیتی–مدیریتی	۰/۳۳۱	۲/۶۳۰	۰/۷۹۵
ذی‌نفعان اقتصادی–سرمایه‌ای	۰/۴۱۶	۳/۱۳۸	۱/۰۰۰
ذی‌نفعان اجتماعی–محلی	۰/۲۵۴	۲/۰۰۰	۰/۶۱۱

شکل ۵. ارزیابی گروه‌های ذی‌نفعان بازآفرینی بر اساس سه استراتژی

در مرحله نهایی با تلفیق نتایج حاصل از سه استراتژی محاسباتی که در گام قبل استخراج گردید، امتیاز نهایی هر یک از گروه‌های ذی‌نفع (حاکمیتی–مدیریتی، اقتصادی–سرمایه‌ای و اجتماعی–محلی) محاسبه شد. این رابطه که بر مبنای ترکیب میانگین حسابی و میانگین هندسی استراتژی‌ها عمل می‌کند، یک امتیاز فراگیر (K) را برای هر گزینه به دست می‌آورد. بدین ترتیب، هرچه مقدار K برای یک گروه بیشتر باشد، نشان‌دهنده وضعیت مطلوب‌تر آن گروه در برخورداری از مؤلفه‌های حکمروایی و ظرفیت مدیریت تعارض در بازآفرینی شهری است. بررسی نتایج جدول ۷ که حاوی امتیازات پایانی نهایی گروه‌ها است، بیانگر وضعیت متمایز و سلسله‌مراتبی ذی‌نفعان است. بر این اساس، ذی‌نفعان اقتصادی–سرمایه‌ای با کسب بالاترین امتیاز نهایی (۲/۶۱۰) در رتبه اول قرار گرفته‌اند.

این جایگاه برتر نشان‌دهنده آن است که باوجود چالش‌های تعارض منافع، این گروه به دلیل برخورداری از ظرفیت‌های نهادی و اقتصادی بالا، توانسته است در مدل ترکیبی کوکوسو عملکرد مؤثری داشته باشد. در جایگاه دوم، ذی‌نفعان حاکمیتی–مدیریتی با امتیاز ۲/۱۳۶ قرار دارند که بیانگر وضعیت متوسط و نیازمند بهبود در برخی شاخص‌های مشارکتی و داده‌محور است.

[Downloaded from jhre.ir on 2026-10-16]

[DOI: 10.22034/JHRE.45.194.105]

ذی‌نفعان اجتماعی–محلی نیز با کسب امتیاز ۱/۶۳۲ در رتبه سوم ایستاده‌اند که حاکی از ضعف نسبی این گروه در دسترسی به منابع و ابزارهای قدرت برای تأثیرگذاری مؤثر در فرایند بازآفرینی است.

جدول ۸. امتیاز پایانی گروه‌های ذی‌نفعان در امر بازآفرینی

گروه‌های ذی‌نفع بازآفرینی	K	Rank
ذی‌نفعان حاکمیتی–مدیریتی	۲/۱۳۶	۲
ذی‌نفعان اقتصادی–سرمایه‌ای	۲/۶۱۰	۱
ذی‌نفعان اجتماعی–محلی	۱/۶۳۲	۳

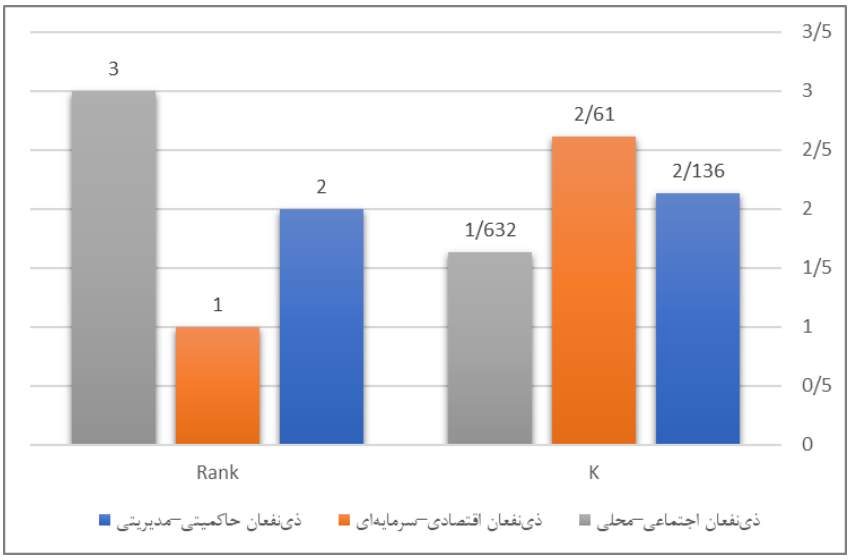

شکل ۷. نتایج حاصل از امتیاز K گروه‌های ذی‌نفع بازآفرینی شهری

نتایج حاصل از تکنیک کوکوسو در این پژوهش، فراتر از یک رتبه‌بندی، به تبیین «پارادوکس قدرت و تعارض» در بازآفرینی حاشیه شهر چابهار پرداخت. خروجی مدل نشان داد که ذی‌نفعان اقتصادی–سرمایه‌ای باوجودآنکه منبع اصلی تعارض و چالش در فرایند بازآفرینی هستند، اما به دلیل برخورداری از بالاترین ظرفیت‌های نهادی و اقتصادی، در مدل تصمیم‌گیری ترکیبی به‌عنوان بازیگر اول و برتر شناخته شدند. این یافته بیانگر آن است که در گذار به حکمروایی داده‌محور، صرفاً کاهش تعارض کافی نیست، بلکه «توان اجرایی و منابع» نقش تعیین‌کننده‌تری در تعیین وزن و نفوذ ذی‌نفعان ایفا می‌کند. در مقابل، قرارگیری ذی‌نفعان اجتماعی–محلی در رتبه سوم، هشداری در خصوص ناکارآمدی رویکردهای صرفاً مشارکتی بدون توانمندسازی ساختاری است؛ زیرا فقدان ابزارهای داده‌محور و ضعف ظرفیت نهادی، این گروه را باوجود داشتن سرمایه اجتماعی، به حاشیه فرایند تصمیم‌گیری سوق داده است. بنابراین، تکنیک کوکوسو مشخص کرد که چهارچوب پیشنهادی پژوهش باید بر «مدیریت هوشمند تعارض» و «توزیع عادلانه قدرت» متمرکز باشد تا بتواند شکاف میان قدرت اقتصادی و مشروعیت اجتماعی را در بازآفرینی شهری پر کند.

یافته‌های پژوهش

نتایج حاصل تصویری چندلایه از دینامیک قدرت و تعارض در بازآفرینی حاشیه شهر چابهار ترسیم کرد که فراتر از مفاهیم متداول در ادبیات حکمروایی شهری است. برخلاف فرضیه رایج که «تعارض منافع» عاملی بازدارنده است، یافته‌ها نشان داد که ذی‌نفعان اقتصادی–سرمایه‌ای باوجود داشتن بالاترین میزان تعارض منافع به دلیل برخورداری از ظرفیت‌های نهادی و اقتصادی قوی، در رتبه نخست ارزیابی نهایی قرار گرفتند. این پارادوکس نشان می‌دهد که در اکوسیستم بازآفرینی شهری چابهار، «قدرت اجرایی و منابع مالی» وزن بیشتری نسبت به «همسویی اجتماعی» در تعیین بازیگران کلیدی دارد. این موضوع با برخی یافته‌های مندرج در پیشینه همخوانی دارد که نشان دادند ساختارهای دارای ظرفیت نهادی بالا، حتی در صورت وجود تعارض،

[Downloaded from jhre.ir on 2026-10-16]
[DOI: 10.22034/JHRE.45.194.105]

نقش محوری را در رهبری پروژه‌ها ایفا می‌کنند. در مقابل، قرارگیری ذی‌نفعان حاکمیتی–مدیریتی در رتبه دوم، بیانگر چالش‌های عمیق در بدنه حاکمیت شهری است. اگرچه این گروه از منظر قانونی و ساختاری صاحب‌امتیاز است، اما کسب امتیاز پایین در شاخص‌های «ظرفیت نهادی» و «شفافیت داده» نشان می‌دهد که دستگاه‌های اجرایی دولتی، فاقد ابزارهای لازم برای پیاده‌سازی حکمروایی داده‌محور هستند. این ضعف ساختاری، توضیح می‌دهد که چرا باوجود تخصیص منابع، پروژه‌های بازآفرینی در حاشیه شهر چابهار طی سنوات گذشته، با کندی مواجه شده و نتوانسته‌اند پاسخ‌گوی نیازهای جمعیت حاشیه‌نشین باشند. فقدان شفافیت داده، مانعی جدی در ایجاد اعتماد عمومی و مشارکت واقعی ساکنان این بافت‌ها شده است.

از سوی دیگر، رتبه سوم ذی‌نفعان اجتماعی–محلی، هشداری جدی در خصوص شکست رویکردهای صرفاً توصیفی به مشارکت است. این گروه که نماینده جمعیت عظیم حاشیه‌نشین است، به دلیل ضعف در «ظرفیت نهادی» و «تأثیر اجتماعی»، نتوانسته است به یک بازیگر مؤثر در میز تصمیم‌گیری تبدیل شود. این وضعیت نشان می‌دهد که بدون توانمندسازی ساختاری و دسترسی به ابزارهای داده‌محور، مشارکت شهروندان تنها به یک شعار باقی می‌ماند و نمی‌تواند تعارضات ناشی از نابرابری‌های فضایی و اجتماعی را حل کند. این یافته با برخی یافته‌های مندرج در پیشینه مبنی بر لزوم حاکمیت مشارکتی برای مدیریت تعارضات محلی همسو است، اما نشان می‌دهد که در چابهار این مشارکت هنوز در سطح ظرفیت بالقوه باقی مانده است.

درنهایت، یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که گذار از حکمروایی همکارانه به حکمروایی داده‌محور، یک انتخاب اختیاری نیست، بلکه یک ضرورت اجتناب‌ناپذیر برای مدیریت تعارضات در بافت‌های حاشیه‌نشین است. داده‌ها می‌توانند ابزاری برای کاهش قدرت مطلق ذی‌نفعان اقتصادی (ازطریق شفافیت) و توانمندسازی ذی‌نفعان اجتماعی (ازطریق دسترسی به اطلاعات) باشند. بدون ایجاد این پلتفرم مشترک داده‌محور، تعارضات منافع در چابهار احتمالاً به بن‌بست خواهند رسید و بازآفرینی شهری از اهداف خود که مهم‌ترینشان ارتقای کیفیت سکونت شهروندان است، باز خواهد ماند. بنابراین، چهارچوب پیشنهادی این پژوهش تأکید دارد که اولویت سیاست‌گذاری باید بر اصلاح ساختارهای نهادی و توزیع عادلانه ابزارهای قدرت و اطلاعات میان ذی‌نفعان معطوف باشد.

نتیجه‌گیری

این پژوهش با هدف ارائه چهارچوبی برای مدیریت تعارض ذی‌نفعان در بازآفرینی شهری و با تمرکز بر گذار از حکمروایی همکارانه به حکمروایی داده‌محور در حاشیه شهر چابهار انجام شد. نتایج نشان داد که اگرچه ذی‌نفعان اقتصادی–سرمایه‌ای به دلیل برخورداری از ظرفیت‌های نهادی و مالی در رتبه نخست قرار گرفتند، اما تعارض منافع بالا در این گروه می‌تواند تهدیدی برای فرایند بازآفرینی باشد. در مقابل، ضعف ذی‌نفعان اجتماعی–محلی و حاکمیتی در شاخص‌های کلیدی نظیر شفافیت داده و ظرفیت نهادی، نشان‌دهنده شکاف‌های جدی در ساختار حکمروایی شهر است. اهمیت این موضوع زمانی آشکارتر می‌شود که به شرایط اسفبار حاشیه‌نشینی در چابهار و نیاز مبرم به امکانات اولیه توجه شود.

پیام اصلی پژوهش حاضر آن است که گذار به حکمروایی داده‌محور، راهکاری اساسی برای شفافیت، کاهش تعارضات و توزیع عادلانه قدرت در بافت‌های حاشیه‌نشین است. یافته‌ها بیانگر آن است که بدون بهره‌گیری از داده‌ها و تقویت نهادهای محلی، مشارکت شهروندان در پروژه‌های بازآفرینی ناقص خواهد ماند و تعارضات نهادی حل نخواهد شد. سیاست‌گذاران و مدیران شهری باید توجه داشته باشند که موفقیت در بازآفرینی مناطق حاشیه در گرو درک دقیق روابط قدرت و استفاده از شاخص‌های علمی برای اولویت‌بندی ذی‌نفعان است. باوجود چالش‌های مختلف در زمینه حکمرانی داده‌ها در کشور، فرصت‌های بی‌شماری نیز در این حوزه وجود دارد که در صورت بهره‌مندی از این فرصت‌ها می‌توان به ارتقای کارایی دولت، شفافیت و پاسخ‌گویی بهتر و همچنین بهبود خدمات عمومی امیدوار بود و نواقص موجود در شیوه سنتی حکمروایی را بهبود بخشید. بر اساس یافته‌های پژوهش، پیشنهاد می‌شود که نهادهای متولی شهری نسبت به ایجاد پلتفرم‌های داده‌محور برای افزایش شفافیت در پروژه‌های بازآفرینی اقدام کنند. همچنین ضروری است که برنامه‌های توانمندسازی برای ذی‌نفعان اجتماعی–محلی تدوین

[Downloaded from jhre.ir on 2026-10-16]
[DOI: 10.22034/JHRE.45.194.105]

گردد تا بتوانند نقش مؤثرتری در میز تصمیم‌گیری ایفا کنند. تدوین چهارچوب قانونی یکپارچه، افزایش میزان هماهنگی میان نهادها، آموزش نیروی انسانی متخصص و ترویج فرهنگ داده‌محوری و کمک به دانش و آگاهی شهروندان درباره اهمیت موضوع می‌تواند بسیار کارا و مؤثر باشد.

ملاحظات اخلاقی

پیروی از اصول اخلاق پژوهش

نویسندگان اصول اخلاقی را در انجام و انتشار این پژوهش علمی رعایت نموده‌اند و این موضوع مورد تأیید همه آنهاست.

مشارکت نویسندگان

تمامی نویسندگان به‌طور مساوی در مفهوم‌پردازی مقاله و نگارش نسخه اولیه و نسخه‌های بعدی مقاله مشارکت داشته‌اند.

تعارض منافع

بنا بر اظهار نویسندگان این مقاله تعارض منافع ندارد.

[Downloaded from jhre.ir on 2026-10-16]

[DOI: 10.22034/JHRE.45.194.105]

References

Akbari, Iman., Danaeifar, Hassan., Abdolhamid, Mehdi., Mahmoudi, Mostafa & Khosravi, Mehdi. (2024). Identifying and prioritizing obstacles to the challenges and consequences of data-driven governance from the perspective of using artificial intelligence and data-based technologies in the public sector. *Strategic Studies of Public Policy*, V 14, No. 51. (in Persian)

Aryana, Andisheh. (2019). *Developing a Model for Managing Stakeholder Conflicts in Urban Regeneration Based on Collaborative Governance*. PHD Disseration, Department of Erban Planning, Faculty of Architecture and Urban Planning, Art University of Esfahan, Esfahan, Iran. (in Persian)

Ansell, Chris & Gash, Alison. (2008). Collaborative Governance in Theory and Practice. *Journal of Public Administration Research and Theory*, 18(4), 543–571.

Bazyar, Zeinab., Malekpour Asl, Behzad & Izadi, Mohammad Saeed. (2024). Game theory, a new approach to conflict resolution among stakeholders in the process of recreation. *Sustainable Urban Interdisciplinary Studies in Architectural Excellence and Urban Planning*, V 3, No 2. (in Persian)

Esmailpour, Najma., Pirouzmehr, Delaram., Akbari, Reza & Esmailpour, Fatemeh. (2022). Explaining the Social Factors Influencing Resident Participation in Community-Based Regeneration within Dysfunctional Urban Fabrics (Case Study: Qaleh Vakil,abad Neighborhood, Mashhad). *Spatial Planning*, V 3, No 2. (in Persian)

Cambra-Fierro, Jesus., Lopez-Perez, M.Eugenia., Lopez-Perez, Lourdes Perez & Tejada-Tejada., Macarena. (2025). Managing Public- Private Partnerships for urban design and regeneration Lessons learned from the Hermitage Museum Barcelona odyssey. *Cities*, 158, 105714.

Chen, shaohan & Khairul Manami, Kamarudin. (2024). Interfacing triple bottom line sustainability and metropolitan governance: An empirical exploration of stakeholder value co-creation and conflict. *Heliyon*, 10, e38772.

Eivazi, Mohammad Rahim., Marzban, Nazanin & Salehi, Masoumeh. (2021). from the study of good governance to the model of sustainable governance Quarterly. *Journal of Strategy*. V 18, No 3. (in Persian)

Emerson, Kirk., Nabatchi, Tina & Balogh, S. (2012). An Integrative Framework for Collaborative Governance. *Journal of Public Administration Research and Theory*, 22(1), 1–29.

Esmatyar, Ashkan & Malekpour Asl, Behzad. (2025) The role of collaborative governance in the regional development of the border province of Kurdistan. *Sustainable development Geographical Environment*, V 7, No 12. (in Persian)

Firoozi, Afshin & Rahimipour, Maryam. (2025). Synergistic analysis of data governance and data-driven governance of the adaptive framework for Design of smart organizations. *Transcendent Governance*, No 21. (in Persian)

Gibbeson, Carolyn. (2024). Perceptions of professional stakeholders in the process of historic building regeneration in the UK: A relational perspective. *Cities*, 151, 105087.

Hayatloo, Bahareh., Zare, Zahra., Mokhtarpour Ghahroudy., Mehdi, Rezakhani, Davar & Babakhani Teymouri, Moezoddin. (2023). The ratio of social capital and culture in general policy of energy, case study, electricity consumption management in Tehran, *Encyclopedia of Political Science*, V 11, No 2. (in Persian)

Healey, Patsy. (2006). *Collaborative Planning: Shaping Places in Fragmented Societies*. (2nded). Palgrave Macmillan.

Heydari, Zahra. (2020). *Stakeholder Conflict Management Framework in Urban Reconstruction Projects Studying in Tehran's Sirus Neighborhood Master's degree, Faculty of Management and Accounting*, Allameh Tabatabaei University, Tehran, Iran. (in Persian)

Jamei, Elmira., Mortimer, Michael., Seyedmahmoudian, Mehdi., Horan, Ben & Stojcevski, Alex. (2017). *Investigating the role of virtual reality in planning for sustainable smart cities. Sustainability*, 9(11), 2006. https://doi.org/10.3390/su9112006. (in Persian)

Hyewon, Kim., Hyun Kim & Woosnam, Kyle.Maurise. (2023). Collaborative governance and Conflict management in cultural heritage-led regeneration projects. (Case Study: Mokpo City, South

[Downloaded from jhre.ir on 2026-10-16]

[DOI: 10.22034/JHRE.45.194.105]

Korea). *Habitat International*, V 134, 102767.
Koutra, S., & Loakimidis, C.S. (2023). Unveiling the Potential of Machine Learning Application in Urban Planning Challenges. *Land*, 12(1), 83.
Kitchen, Rob. (2014). The Real-time City? Big Data and Smart Urbanism. *GeoJournal*, 79(1), 1-14.
Li, Xiang., Li, Bin & Jiang, Wen. (2024). State-led versus market-led: How institutional arrangements impact collaborative governance in participatory urban regeneration in China. *Habitat International*, V 150, 103134.
Moufid, Oumayma., Praharaj, Sarbeswar & Oulidi, Hassane, Jarar. (2025). Digital technologies in urban regeneration: A systematic review of literature. *Journal of Urban Management*, 14(1), 264-278.
Parvin, Bahram., Shayan, Ali., Pourebrahimi, Alireza & Radfar, Reza. (2024). Foresight of digital governance in the direction of urban intelligence with a sustainable approach in the country's metropolises. *information processing and management*. V 40, No 1. (in Persian)
Poshtvan, Hamid. (2021). Why is organizing access to water data so complex? Iran Water Tadbir think tank. 10th year, No 33. (in Persian)
Putnam, Robert,D. (2000). *Bowling alone: The Collapse and revival of American Community*. Simon & Schuster.
Roberts, Peter & Hugh, Sykes. (2000). *Urban Regeneration: A Handbook*. SAGE Publication.
Tabibian, Manouchehr & Lotfi Kazemi, Pantea. (2021). *Collaborative planning for the formation of places in the fragmented communities of Tehran*, University of Tehran. (in Persian)
UNDP. (2014). *Sub-National Governance Study Papers*. UNDP Afghanistan.

DOI: https://doi.org/10.22034/JHRE.45.194.105

[Downloaded from jhre.ir on 2026-10-16]

[DOI: 10.22034/JHRE.45.194.105]